

ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Υπό

Γ.Χ. ΚΑΤΣΟΥ

Ερευνητή του ΚΕΠΕ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό ότι η ανάγκη για πολιτική ενότητα στη Δ. Ευρώπη συνειδητοποιήθηκε αμέσως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο καθώς η Αν. Ευρώπη, με βάση τη συμφωνία της Γιάλτας, πέρασε κάτω από τη σοβιετική επιρροή. Αλλά εκτός από το γεγονός αυτό, αμέσως μετά τον πόλεμο, οι δυτικοί σύμμαχοι επιθυμούν να υπάρξει ένας τρόπος διακριτικού ελέγχου επί της Γερμανίας, ώστε το ανήσυχο και δυναμικό γερμανικό πνεύμα να αξιοποιηθεί σωστά και να αποτραπεί ένας νέος πόλεμος με αιτία πάλι τη Γερμανία. Την πολιτική όμως ενοποίηση που θα λάβαινε χώρα, σύμφωνα με το σχέδιο Schuman, πρόλαβε η ανάγκη για οικονομική ενοποίηση, καθώς η Γερμανία ζήτησε από τους συμμάχους να της επιτραπεί η αύξηση της παραγωγής χάλυβα (πρώτη ύλη για πολεμικό υλικό) από 11 εκ. τόννους σε 14 εκ. τόννους. Οι Γάλλοι θορυβήθηκαν έντονα και πρότειναν, σε συνεννόηση με τις ΗΠΑ, τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) με ελεγχόμενη και συντονισμένη παραγωγή χάλυβα μέσα στα πρώτα εξ κράτη - μέλη. Το θέμα της πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης αναβλήθηκε για το μέλλον αφού και τα τραύματα του πολέμου ήταν ακόμη νωπά, πράγμα που δεν δημιούργησε τις κατάλληλες προϋποθέσεις για σημαντική πολιτική προσέγγιση μεταξύ των κρατών - μελών της Κοινότητας.

Η Γερμανία περιοριζόταν με τη συμφωνία ΕΚΑΧ (Παρίσι, 1951) στη δημιουργία ενός ελεγχόμενου και περιορισμένου πρότυπου βαρείας βιομηχανίας

που απείχε πολύ από το επιθυμητό. Όμως με τη συμφωνία της Ρώμης (1957) καθώς τα μέλη της ΕΚΑΧ προχωρούν σε μια ευρύτερη οικονομική ενοποίηση (όχι μόνο για το χάλυβα), η Γερμανία ουσιαστικά αποζημιώνεται και μάλιστα ωφελείται, αφού θεσμοθετήθηκε ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των κρατών - μελών για όλα τα βιομηχανικά προϊόντα, πράγμα που προμήνυε υπεροχή της γερμανικής βιομηχανίας που θα ήταν πιά νέα και πιο σύγχρονη τεχνολογικά. Έτσι επιτεύχθηκε ισορροπία επιθυμιών ανάμεσα στα κράτη-μέλη με αμοιβαία συμφέροντα και η ΕΟΚ απόκτησε σπονδυλική στήλη ικανή να της εξασφαλίσει ένα μέλλον.

Όλη η παραπάνω εισαγωγή έγινε όχι τόσο για να εξιχνιάσει ιστορικά την δημιουργία της ΕΟΚ όσο για να τονίσει ότι η οικονομική ενοποίηση θα λάβαινε χώρα (με βάση τη συμφωνία της Ρώμης) μέσα σε καθεστώς ελεύθερου εσωτερικού ανταγωνισμού χωρίς παρεμβάσεις εκ μέρους των κρατών - μελών στη βιομηχανική τους δραστηριότητα άλλες από εκείνες που θα εξασφάλιζαν ή θα δυνάμωναν το ανταγωνιστικό περιβάλλον μέσα στην Κοινότητα. Τούτο σημαίνει ουσιαστικά ανυπαρξία επιθετικής βιομηχανικής πολιτικής σε κρατικό επίπεδο - μιας πολιτικής που θα ευνοεί την εγχώρια βιομηχανία παραβιάποντας τα συμφέροντα όλων των κρατών - μελών.

Π. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τα εξ πρώτα μέλη ετήρησαν ευθύς εξ αρχής τη συμφωνία για το χάλυβα σε ικανοποιητικό θα λέγαμε βαθμό. Δεν έγινε όμως το ίδιο με τη συμφωνία της Ρώμης γιατί κάθε κράτος - μέλος, καθώς η συμφωνία δεν προσδιόριζε κοινή βιομηχανική πολιτική, είχε την ευχέρεια να εφαρμόζει τη δική του πολιτική παρέμβασης στη βιομηχανία και ήταν πλέον έργο της Επιτροπής (COMMISSION) να επιβλέπει την τήρηση της συμφωνίας και να εισηγείται τη συμμόρφωση προς αυτή. Και είναι οι συνεχείς και επίμονες παρεμβάσεις της Επιτροπής εκείνες που διαχρονικά έδωσαν υπόσταση σε ένα παραδεδομένο πλαίσιο Αρχών που να διέπουν τη βιομηχανική δραστηριότητα των κρατών - μελών.

Οι βάσεις για τη διαμόρφωση μιας ενιαίας βιομηχανικής πολιτικής ανάμεσα στα κράτη - μέλη βρίσκονται στα άρθρα 92 και 93 της συμφωνίας της Ρώμης όπου κρατικές παρεμβάσεις στη βιομηχανική δραστηριότητα επιτρέπονται μόνον αν συμβάλουν στην «αρμονική» ανάπτυξη, μειώνοντας τις διαφορές μεταξύ των διαφόρων περιοχών υποβοηθώντας τις καθυστερημένες οικονομικά περιοχές που έχουν χαμηλό βιοτικό επίπεδο και υψηλό επίπεδο ανεργίας (άρθρο 92 παρ.

3 της συνθήκης της Ρώμης). Στο άρθρο 93 στη συνέχεια ορίζεται ότι κάθε βοήθημα που θα χορηγείται σε μια περιοχή δεν πρέπει να αλλοιώνει τους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών κατά τρόπο που να ζημιώνει το κοινοτικό σύνολο. Τα άρθρα αυτά αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης, της πολιτικής για τις εξαγωγές, της κλαδικής πολιτικής, της πολιτικής για την απασχόληση, την κρατική εμποροβιομηχανική δραστηριότητα (State Trading) και τέλος για την εναρμόνιση της έμμεσης φορολογίας.

(α) Κίνητρα περιφερειακής ανάπτυξης

Με βάση το άρθρο 93 της συμφωνίας της Ρώμης δημιουργήθηκε η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης της ΕΟΚ (με το αντίστοιχο Ταμείο Π.Α.). Κάθε κράτος - μέλος είχε την τάση να ζητεί όσο γινόταν πιά πολλή βοήθεια. Σκανδαλώδες είναι το παράδειγμα της Ιταλίας όπου παρεχόταν η βοήθεια στις καθυστερημένες περιοχές της Ν. Ιταλίας χωρίς να υπάρχουν τα κατάλληλα κανάλια αξιοποίησης και ελέγχου των αποτελεσμάτων. Τελικά, όχι μόνο στην Ιταλία αλλά και στις άλλες χώρες - μέλη τα κίνητρα περιφερειακής ανάπτυξης είχαν περιορισμένη συμβολή στην ανάπτυξη γιατί ουσιαστικά «ξεριζώναν» βιομηχανικές μονάδες 1 από περιοχές όπου αυτές θα μπορούσαν να δουλεύουν χωρίς βοήθεια και τις «μετεμφύτευαν» σε προβληματικές περιοχές με αποτέλεσμα το συνολικό όφελος να είναι πολύ περιορισμένο (ίσως και αρνητικό). Έτσι δεν παρατηρήθηκε σημαντική επενδυτική δραστηριότητα (συνολικά) που να δικαιολογεί τη χορήγηση των κινήτρων.

Το παραπάνω γεγονός ανάγκασε την COMMISSION να υποβάλλει ένα νέο Communiqué στο Συμβούλιο των Υπουργών με συγκεκριμένους κανόνες αναφορικά με τη χορήγηση των περιφερειακών κινήτρων (ΕΟΚ, 1971, L 185/1) όπου προσδιορίστηκαν και μέγιστα επιτρεπτά όρια βοήθειας κατά περιοχή. Απαιτήθηκε επίσης διαφάνεια στη βοήθεια, τα κίνητρα να είναι «ειδικά» κατά τόπους και να μην καλύπτουν μεγάλες εθνικές περιοχές αλλά μόνον περιοχές με τεκμηριωμένα τοπικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Οριζόταν επίσης ότι η βοήθεια δεν έπρεπε να έχει χαρακτήρα μονιμότητας αλλά να παρέχεται για ορισμένο χρόνο - κατά προτίμηση στην αρχή της επένδυσης. Καθώς το γεγονός αυτό κατά-

1. Ο D. Swann (1983) παρατηρεί ότι τα περιφερειακά κίνητρα ουσιαστικά οδήγησαν σε Foot Loose Investment και σε αδικαιολόγητα κέρδη για τις επιχειρήσεις που τα έπαιρναν.

λήξε σε επιδότηση επενδύσεων εντάσεως κεφαλαίου, η Επιτροπή (1979) επανατοποθετήθηκε πάνω στο θέμα αυτό (ΕΟΚ, 1979. C 31/9) και άλλαξε τους όρους περιφερειακής βοήθειας για να ωφελούνται και οι επιχειρήσεις εντάσεως εργασίας.

(β) Εξαγωγικά κίνητρα

Το ανταγωνιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο επιθυμεί η ΕΟΚ να προωθήσει την οικονομική της ολοκλήρωση δεν επιτρέπει με κανένα τρόπο να υπάρχουν εξαγωγικά κίνητρα - αυτά καθ' εαυτά - γιατί αποτελούν μία απευθείας αλλοίωση των όρων ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών - μελών. Ας σημειωθεί ότι ήταν έντονη η αντίδραση της Επιτροπής στην επιδότηση (πιστωτικές διευκολύνσεις) των εξαγωγών της Γαλλίας, Αγγλίας και Ολλανδίας.

(γ) Κλαδικά κίνητρα βιομηχανικής Ανάπτυξης

Η πρώτη Κοινοτική προσπάθεια υποβοήθησης της βιομηχανίας έγινε ουσιαστικά το 1970 με την έκθεση COLONNA (Coïonna Report) στο επίκεντρο της οποίας τοποθετήθηκε η τεχνολογική ανάπτυξη των χωρών - μελών σαν ένας τρόπος άμυνας ενάντια στην αμερικανική πρόκληση της δεκαετίας του 1960.

Η έκθεση COLONNA. αποτελεί βασικά μια τροποποίηση της Συνθήκης της Ρώμης και αποσκοπεί (i) στη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς με κατάργηση των φορολογικών εμποδίων μεταξύ των χωρών - μελών, (ii) στην τεχνολογική ανάπτυξη (και συνεργασία), (iii) στην κινητικότητα της εργασίας από φθίνοντες τομείς σε άλλους με καλές προοπτικές.

Μετά όμως την αμερικανική πρόκληση του 1960 εμφανίστηκε πολύ σύντομα και η πρόκληση των αναπτυσσόμενων χωρών. Τότε το πρόβλημα της κλαδικής βοήθειας συνειδητοποιήθηκε εντονότερα καθώς έκαναν την εμφάνιση τους οι πρώτοι προβληματικοί κλάδοι (κλωστοϋφαντουργία, ανθρωποποίητες ίνες και ναυπηγεία). Η Επιτροπή στην «Πρώτη Έκθεση για την Πολιτική Ανταγωνισμού» το 1972, καθόρισε ότι η βοήθεια πρέπει να είναι επιλεκτική και να βοηθούνται μόνο επιχειρήσεις με προοπτικές μακρόχρονης βιωσιμότητας, καθώς αυτές επιθυμούν να αναδιαρθρωθούν έχοντας εκπονήσει (και παρουσιάσει) ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης. Η βοήθεια πάλι τονίστηκε ότι πρέπει να είναι

διαφανής και να διαρκεί ορισμένο χρόνο - τόσο όσο θα απαιτηθεί για την εξυγίανση.

Η ειδικότερη κοινοτική πολιτική που διαμορφώθηκε για τους παραπάνω κλάδους είναι η εξής :

ι) Κλωστοϋφαντουργία και ανθωιποποίητες ίνες

Το 1972 δημοσιεύεται το «Πλαίσιο Βοηθείας στην Κλωστοϋφαντουργία» (ΕΟΚ, 1972, L 135/6). Οι κρατικές επιδοτήσεις (σαν ποσοστό επί της τιμής) θεωρήθηκαν απαράδεκτες γιατί συντελούν μόνο στην επιβίωση και όχι και στην εξυγίανση. Κάθε βοήθεια έπρεπε να συντελεί σε μείωση του περισσεύοντος παραγωγικού δυναμικού και αλλαγή του Product - Mix σε ανώτερης ποιότητας προϊόντα που δεν μπορούν να παραχθούν στις χώρες χαμηλού εργατικού κόστους. Έπρεπε δηλαδή η βοήθεια να συνοδεύεται με (ή να οδηγεί σε) τεχνολογική και ποιοτική αναβάθμιση.

Όμως η πίεση του ανταγωνισμού γίνεται αφόρητη σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες για τα κλωστοϋφαντουργικά με αποτέλεσμα να γίνει συμφωνία στα πλαίσια της GATT το 1973. Είναι η λεγόμενη πολυϊνική συμφωνία όπου οι ανεπτυγμένες χώρες έθεσαν ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές τους. Από πλευράς τώρα καθαρά της ΕΟΚ έγινε μια νέα προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του τρόπου βοήθειας της κλωστοϋφαντουργίας το 1976 (ΕΟΚ, 1976, L '45/1) ενώ το επόμενο χρόνο (1977) η νέα πολυϊνική συμφωνία όρισε αυστηρότερους ποσοτικούς περιορισμούς εισαγωγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων επιτρέποντας αυξήσεις μόνο κατά 6 % ετησίως στις χώρες της ΕΟΚ. Ακολούθησε και τρίτη πολυϊνική συμφωνία (1981) η οποία προβλέπει μια κάπως ευνοϊκή μεταχείριση των εισαγωγών από χώρες που παράγουν οι ίδιες την πρώτη ύλη (κυρίως το βαμβάκι).

ιι) Ναυπηγική βιομηχανία

Η ναυπήγηση πλοίων είναι ένας επίσης τομέας όπου η ΕΟΚ αναγνώρισε την ανάγκη για παρέμβαση καθώς η Ιαπωνία, που είναι κύριος ανταγωνιστής, επιδοτούσε τα ναυπηγία της. Το πρόβλημα όμως δεν ήταν τόσο σοβαρό μέχρι τη στιγμή που άρχισε η πετρελαιοκή κρίση (1973) η οποία επηρέασε αρνητικά και

σχετικά έντονα τα ναυπηγεία. Η Ιαπωνία αύξησε τις επιδοτήσεις της και η ΕΟΚ αναγκάστηκε να ακολουθήσει. Η Επιτροπή επέτρεπε βοήθεια από τα κράτη-μέλη προς τα ναυπηγεία τους αλλά με τον όρο της αναδιάρθρωσης. Επέτρεπε και επιδοτήσεις παραγωγής αλλά με προσωρινό χαρακτήρα.

ια) Επέκταση της βοήθειας και σε άλλους κλάδους

Το 1979, όταν ο ανταγωνισμός από τρίτες χώρες εντάθηκε σε περισσότερους τομείς της βιομηχανίας, η Επιτροπή έκανε μια νέα Ανακοίνωση Γενικών Αρχών αναφορικά με την κλαδική υποστήριξη, επεκτείνοντας τη βοήθεια σε όλους τους πληττόμενους κλάδους και επιχειρήσεις, όχι μόνον στους τρεις κλάδους που αναφέραμε παραπάνω (ΕΟΚ, 1979, L 339/1). Με βάση την Ανακοίνωση αυτή τα κράτη - μέλη μπορούν να θυσιάζουν εθνικούς πόρους (όχι κοινοτικούς) για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε κίνδυνο να κλείσουν. Ιπάντως σε όλες τις περιπτώσεις το κράτος - μέλος πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 93 της Συνθήκης της Ρώμης, να γνωστοποιεί στην Κοινότητα τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να βοηθήσει τους προβληματικούς του κλάδους και επιχειρήσεις, να συζητεί το θέμα με την Επιτροπή για να διαμορφωθούν κοινά παραδεκτές θέσεις οι οποίες σε γενικές γραμμές φαίνεται να είναι οι εξής :

- Να μη δημιουργείται νέα παραγωγική δυναμικότητα στον φθίνοντα κλάδο.
- Αν δημιουργείται νέα δυναμικότητα να είναι τεχνολογικά σύγχρονη και πιο αποδοτική ενώ, αν είναι δυνατόν, να καταστρέφεται παλαιά χαμηλής παραγωγικότητας δυναμικότητα.
- Η βοήθεια, όποια και αν είναι, να παρέχεται μόνο για ορισμένο χρόνο - τόσο όσο χρειάζεται να λάβει χώρα η αναδιάρθρωση.
- Να υπάρχει συγκεκριμένο και διαχρονικά προσδιορισμένο σχέδιο αναδιάρθρωσης.

(δ) Κοινοτική πολιτική για την κρατική εμποροβιομηχανική δραστηριότητα

Σύμφωνα με τα άρθρα 7, 30 και 34 της Συμφωνίας της Ρώμης απαγορεύεται η εθνική μεροληψία στις κρατικές αγορές (προμήθειες) βιομηχανικών προϊόν-

των που είναι αντικείμενο διεθνούς εμπορίου. Ας σημειωθεί ότι οι προσπάθειες της Επιτροπής να εξαναγκάσει τα κράτη -μέλη να τηρήσουν τη Συμφωνία δεν στέφθηκαν ακόμη με πλήρη επιτυχία σ' αυτόν τον τομέα.

(ε) Εναρμόνιση της Έμμεσης φορολογίας

Σύμφωνα με την έκθεση COLONNA πρέπει να εναρμονιστούν οι εθνικές έμμεσες φορολογίες κατά τέτοιο τρόπο που ο κοινοτικός αγοραστής ενός κοινοτικού προϊόντος πρέπει να επιβαρύνεται με το ίδιο ποσοστό φορολογίας είτε αγοράζει εγχώριο προϊόν είτε προϊόν άλλου κράτους - μέλους για να τηρηθεί έτσι το άρθρο 95 της Συνθήκης της Ρώμης. Για το σκοπό αυτό καθορίστηκε η «αρχή προορισμού» του προϊόντος, ώστε η τελική κατανάλωση να φορολογείται με βάση τους συντελεστές της χώρας προορισμού. Με τον τρόπο αυτό διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές που υπάρχουν μεταξύ κρατών δεν θα επηρεάζουν τους όρους ανταγωνισμού.

Τέλος, για να υπάρχει διαφάνεια του συνολικού φορολογικού βάρους της μονάδας του προϊόντος καθώς και για να είναι εύκολη η εξεύρεση του ποσού φόρου που πρέπει να αφαιρείται κατά την εξαγωγή, υιοθετήθηκε το σύστημα της φορολογίας της προστιθεμένης αξίας.

III. Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΟΚ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Οι ΗΠΑ είναι γνωστό ότι χαρακτηρίζονται από ανυπαρξία μιας συγκεκριμένης και αυστηρά νομοθετημένης βιομηχανικής πολιτικής αφού η εν γένει πρόοδος - άρα και η βιομηχανική - έχουν αφεθεί στις δυνάμεις της αγοράς. Βέβαια κατά τον περασμένο αιώνα η στήριξη της βιομηχανίας ήταν βασισμένη σε επιλεκτικό περιορισμό των εισαγωγών πράγμα που ως ένα βαθμό συνεχίζεται και σήμερα. Άν και η Κυβέρνηση των ΗΠΑ πρόσφατα δαπανά ένα μεγάλο σχετικά ποσό (13,6% του ΑΕΠ) για τη βιομηχανική δραστηριότητα, δεν το κάνει για χάρη της βιομηχανίας, αλλά για άλλους στόχους όπως : την άμυνα, την ενέργεια, την κατοικία κλπ., πράγμα όμως που ωφελεί τη βιομηχανία αλλά δευτερευόντως. Όμως αντί για μιά ενιαία και σαφώς καθορισμένη βιομηχανική πολιτική οι ΗΠΑ έχουν ένα «συνονθύλευμα» από διάφορες διατάξεις που προωθούν τη βιο-

μηχανία². Πρόκειται για δημοσιονομικά μέτρα, επιδοτήσεις επιτοκίων, εμπορικούς περιορισμούς (που ήδη αναφέραμε), πολιτική περιφερειακής βελτίωσης - ανάπτυξης και τέλος πολιτική ανταγωνισμού (αντιμονοπωλιακού).

Οι ΗΠΑ, καθώς επιθυμούν να ευρίσκονται πάντοτε στην πρώτη γραμμή του διεθνούς οικονομικού μετώπου και να κυριαρχούν, δίνουν μεγάλη σημασία στην Έρευνα και Ανάπτυξη (Research and Development) και προσπαθούν να υποβοηθήσουν τις δραστηριότητες αυτές με μια ποικιλία φορολογικών επιδοτήσεων, με παροχή κεφαλαίων και με υποβοήθηση του ελέγχου των προτύπων. Όσον αφορά τη βιομηχανία, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα προγράμματα αεροναυπηγικής, τηλεπικοινωνιακού υλικού (και μεθόδων) και ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η προώθηση των εξαγωγών γίνεται ιδιαίτερα μέσα από πιστωτικές διευκολύνσεις της EXPORT - IMPORT BANK και επιδοτήσεις φορολογικού χαρακτήρα.

Παράλληλα με την παραπάνω πολιτική την οποία θα αποκαλούσαμε θετική (όχι όμως και επιθετική) βιομηχανική πολιτική, οι ΗΠΑ έχουν και πολιτική προσαρμογής και αναδιάρθρωσης, όμως όχι για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις αλλά για τους εργαζόμενους που χάνουν τη δουλειά τους (Job Training Partnership Act, Trade Adjustment Assistance).

Ας έρθουμε τώρα στην Ιαπωνία που είναι ένας ισχυρός ανταγωνιστής και των ΗΠΑ και των χωρών της ΕΟΚ. Η χώρα αυτή ακολουθεί πολύ πιο συνεκτική και συστηματική πολιτική παρέμβασης στη βιομηχανία, με επίκεντρο τη συνεχή τεχνολογική αναβάθμιση, ιδιαίτερα όσον αφορά την προώθηση των βιομηχανικών εξαγωγών, χωρίς ταυτόχρονα να αφήνεται στην τύχη και η φθίνουσα βιομηχανία της που πλήττεται από το διεθνή ανταγωνισμό (ιδιαίτερα των ΗΠΑ και των άλλων χωρών του Ειρηνικού π.χ. Ν. Κορέα). Δεδομένης της σημασίας του ενεργειακού θέματος και των πρώτων υλών, για την Ιαπωνία, ένα σοβαρό τμήμα της βιομηχανικής της πολιτικής αναφέρεται σε Energy Diversification και στην οικονομικότερη χρησιμοποίηση των πρώτων υλών. Οι φθίνοντες κλάδοι (και επιχειρήσεις) βοηθούνται (επιδοτούνται) έντονα όταν προσανατολίζονται πάνω σ' αυτήν τη γραμμή πολιτικής.

Ας σημειωθεί ότι η Ιαπωνία έχει αυτή τη στιγμή συγκεκριμένη και συνεπή πολιτική βιομηχανικής ανάπτυξης - υποστήριξης³ αφού οι Ιάπωνες παρεμβαίνουν στη βιομηχανία πάντοτε με πρακτικούς και αποτελεσματικούς τρόπους όταν

2. Ίδε : Center for National Policy : Restoring Competitiveness, Proposals for Industrial Policy, Washington, 1984.

3. Ίδε J. Pinder (1982, σελ. 266).

οι δυνάμεις της αγοράς δεν είναι σε θέση να την προωθήσουν. Παρόμοια όμως πολιτική δεν ακολουθείται στις ΗΠΑ, που πιστεύουν στις δυνάμεις της αγοράς, ώστε οι παρεμβάσεις (όταν γίνονται) να είναι κατακερματισμένες και να μη στοχεύουν άμεσα σε συγκεκριμένα σημεία, πράγμα που τις κάνει συγκριτικά (με την Ιαπωνία) λιγότερο αποτελεσματικές.

Η ΕΟΚ τέλος, σαν σύνολο χωρών, πλήττεται από το πρόβλημα της συνενόησης των κρατών μελών μεταξύ τους, όπου τα αντικρουόμενα πολλές φορές συμφέροντα των κρατών μελών να εμποδίζουν την υιοθέτηση μιας κοινής γραμμής πάνω στα θέματα της βιομηχανίας. Η Γερμανία, για παράδειγμα, καθώς έχει δυναμικές εξαγωγικές επιχειρήσεις, επιθυμεί το ελεύθερο εμπόριο και γενικά τη μη - παρέμβαση, ενώ άλλες μεγάλες χώρες όπως η Βρετανία, η Γαλλία και η Ιταλία επιθυμούν τις παρεμβάσεις. Αν στη διαφορά οικονομικών συμφερόντων προστεθεί και η διαφορά ιδεολογίας αναφορικά με την έννοια του «Welfare State» και της πολιτικής ταυτότητας που πρέπει να έχει η ΕΟΚ, τότε φαίνεται μάλλον αδύνατη η δημιουργία μιας πολιτικής ενιαίας και με σαφήνεια καθορισμένης που να είναι υποχρεωτική για όλα τα κράτη - μέλη.

IV. ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΜΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δύο είναι οι λόγοι πού, κατά τη γνώμη μας, καθιστούν αναγκαία την ύπαρξη ενιαίας βιομηχανικής πολιτικής στην ΕΟΚ : (α) Το γεγονός ότι ένας από τους κυριότερους ανταγωνιστές της, η Ιαπωνία, παρεμβαίνει δυναμικά και συντονισμένα στην ανάπτυξη της βιομηχανίας της (άρα και των εξαγωγών της), (β) Ο μεγάλος αριθμός (12) των χωρών - μελών καθιστά δύσκολο τον έλεγχο και την παρακολούθηση κάθε κράτους-μέλους αναφορικά με την εθνική πολιτική που ακολουθεί, ώστε να μην παραβιάζονται τα άρθρα 92 και 93 της Συμφωνίας της Ρώμης. Πιό απλό θα ήταν να έχει καθοριστεί σε κοινοτικό επίπεδο, με σαφήνεια, η πολιτική που κάθε κράτος μέλος πρέπει να ακολουθεί, ώστε ο έλεγχος να είναι και αντικειμενικός αλλά και λιγότερο δαπανηρός. Ας σημειωθεί στο προκείμενο ότι οι νέες χώρες - μέλη (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία) έχουν προστατευόμενους βιομηχανικούς τομείς (σχετικά πιο πολύ από τις άλλες χώρες) και δυσκολεύονται να υπακούσουν στις εντολές της Επιτροπής για συμμόρφωση με τις αποδεκτές γραμμές παρέμβασης.

Τέλος, αν η κοινή γραμμή που θα διαμορφωθεί για τη βιομηχανία, είναι σαφής και ολοκληρωμένη με εναρμονισμένα τα συμφέροντα όλων των μελών και

χωρίς τα κράτη - μέλη να έχουν τη δυνατότητα «παράβασης», τούτο θα αποτελέσει δικλείδα ασφαλείας για την Κοινότητα και, εκτός από τα παραπάνω πλεονεκτήματα που θα έχει, θα αποτρέψει αιτήσεις για ένταξη άλλων χωρών που τώρα προστατεύουν τη βιομηχανία τους (π.χ. Τουρκία) και τα οποία αν γίνονταν μέλη θα έφερναν μεγάλη αντίδραση στη συμμόρφωση πάνω στις κοινοτικές γραμμές.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Curson Price V. (198!), *Industrial Policies in the European Community*, London, Mac Millan.
- Κάτσος Γ., Σπανάκης, Ν., *Βιομηχανική Προστασία και Ένταξη στην ΕΟΚ, ΚΕΠΕ* 1983.
- MacLennan M.C., Par B.G., *Regional Planning*. Οξφόρδη, Martin Robertson 1979.
- Pinder J., *National Industrial Strategies and the World Economy*. Allanheld Press, Λονδίνο, 1982.
- Swinn D., *The Economics of the Common Market*, Harmondsworth, Penguin, 1981.
- Swann D., *Competition and Industrial Policy in the EEC*, Methuen, Λονδίνο 1983.
- Λίμονιάς, Ε., *Αναπτυξιακά Κίνητρα στην Ελλάδα και στην ΕΟΚ, ΚΕΠΕ*, 1985.